

УДК 330.322.54

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ВІЙНИ

Микола Чорний; Петро Віблій

Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна

Резюме. Йдеться про вплив повномасштабного російського вторгнення 2022 року на українську економіку та досліджено інвестиційний потенціал в умовах довготривалої російсько-української війни. Проаналізовано інвестиційну привабливість держави в умовах повномасштабного російського вторгнення. Досліджено численні аналітичні матеріали, повідомлення ЗМІ, прес-релізи та результати проведення експертних заходів для отримання достовірної інформації про тему дослідження та думки експертів цієї сфери, яка є критично важливою для належного функціонування держави в час війни та її успішного післявоєнного відновлення. Розкрито основні проблеми, які турбують інвесторів при вкладанні коштів в економіку воюючої країни та описано, чому держава залишається інвестиційно привабливою в умовах тривалого російського вторгнення. Визначено оптимальні шляхи для стабільного зростання економічної привабливості української економіки. Згадано підтримку західних партнерів та міжнародних фінансових інституцій. Зазначено основні галузі економіки, які мають значний інвестиційний потенціал: оборонно-промисловий комплекс, інформаційні технології, сільське господарство, «зелена енергетика», цивільна інфраструктура. Описано основні кроки для стабільного розвитку інвестиційної привабливості держави. Зокрема, Україна повинна активно впроваджувати реформи, які наближають її європейську інтеграцію, активно співпрацювати з країнами-партнерами та міжнародними фінансовими інституціями, переймати досвід інших держав, які зіткнулися зі схожими проблемами, пов'язаними з війною та збройними конфліктами іншого характеру, гарантувати дотримання принципу верховенства права, активно боротися з корупцією, відмиванням коштів, отриманих злочинним шляхом, та економічними злочинами іншого характеру, впроваджувати механізми страхування воєнних ризиків, оптимізувати податкову та митну системи, а також продовжувати роботу над цифровою трансформацією та спрощенням роботи бізнесу в Україні для покращення бізнес-клімату та довіри іноземних інвесторів. Залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану є критично важливим для стабілізації економіки, забезпечення зайнятості та відновлення інфраструктури. Проте цей процес має суттєві виклики, зокрема високий рівень ризиків, пов'язаних з безпекою, нестабільність на фінансових ринках та зниження довіри інвесторів.

Ключові слова: інвестиції, економіка, російсько-українська війна, іноземні інвестиції, інвестиційний потенціал.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.01.086

Отримано 11.10.2024

UDC 330.322.54

PROSPECTS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT IN THE CONDITIONS OF THE WAR ECONOMY

Mykola Chorny; Petro Viblyi

Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Summary. The article discusses the impact of a full-scale Russian invasion in 2022 on the Ukrainian economy and examines the investment potential in the conditions of a long-term Russian-Ukrainian war. The investment attractiveness of the state in the conditions of a full-scale Russian invasion was also analyzed. Numerous analytical materials, mass media reports, press releases and the results of expert events were studied to obtain reliable information about the research topic and the opinions of experts in this field, which is critically important for the proper functioning of the state during the war and its successful post-war recovery. The main

problems that concern investors when investing in the economy of a warring country are revealed, and why the state remains attractive for investment in the conditions of a long-term Russian invasion is described. The optimal ways to the stable growth of the economic attractiveness of the Ukrainian economy have been determined. The support of Western partners and international financial institutions was mentioned. The main sectors of the economy that have significant investment potential are indicated: the defense-industrial complex, information technologies, agriculture, «green energy», civil infrastructure. The main steps for the stable development of the state's investment attractiveness are described. In particular, Ukraine should actively implement reforms that bring its European integration closer, actively cooperate with partner countries and international financial institutions, adopt the experience of other states that have faced similar problems related to war and armed conflicts of a different nature, guarantee compliance with the principle the rule of law, actively fight corruption, money laundering, and other economic crimes, implement war risk insurance mechanisms, optimize the tax and customs systems, as well as continue work on digital transformation and simplification of business operations in Ukraine to improve business climate and confidence of foreign investors. Attracting foreign investment under martial law is critical to stabilizing the economy, providing employment, and rebuilding infrastructure. However, this process faces significant challenges, including high levels of security risks, instability in financial markets, and declining investor confidence.

Key words: investments, economy, Russian-Ukrainian war, foreign investments, investment potential.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.01.086

Received 11.10.2024

Постановка проблеми. Військова агресія Росії проти України суттєво вплинула на економічну ситуацію в країні, створюючи значні перешкоди для залучення іноземного капіталу. Головними проблемами, що стоять перед українською економікою, є безпекові ризики, руйнування об'єктів інфраструктури, нестабільність фінансових ринків, а також підвищені фінансові ризики. Це значно знижує рівень довіри міжнародних інвесторів та ускладнює ухвалення ними рішень щодо інвестицій в українську економіку. Багато іноземних інвесторів стикаються з невизначеністю щодо довготривалих перспектив розвитку України, що несе за собою високі ризики вкладення капіталу. Водночас, навіть в умовах повномасштабної війни, є кілька перспективних секторів економіки, які продовжують розвиватися та мають значний потенціал для залучення іноземних інвестицій. Таким чином, постає питання щодо конкретних заходів, які може вжити уряд для подолання перешкод та стимулювання інвесторів до вкладення коштів в економіку країни, яка стикається з численними атаками та руйнуваннями. Не менш важливим є гарантування безпеки інвестицій та їхній захист в умовах війни. Стаття спрямована на аналіз поточного інвестиційного клімату в Україні, оцінювання можливих ризиків для іноземних інвесторів, виявлення перспективних секторів для вкладення капіталу. Розглянуто пропозиції щодо можливих заходів для сприяння додатковому залученню іноземних інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Щороку на тему інвестицій в умовах нестабільності, зокрема в контексті військових конфліктів, публікується значна кількість важливих досліджень. Відповідні проблеми розкриваються в звітах Світового банку [1] та дослідженнях українських та міжнародних економістів, а також інших представників експертного середовища [12], численних аудиторських компаній (PwC, KPMG, Deloitte) [10] та аналітичних центрів (Atlantic Council та інші) [11]. Крім того, при написанні статті використовувались дослідження Київської школи економіки [2] та Національного інституту стратегічних досліджень [4], а також публікації засновниці громадського руху «Razom We Stand» Світлани Романко [5], директора з наукової роботи Growford Institute Тетяни Богдан [7] та голови правління аналітичного центру CMD-Ukraine Ігоря Гужви [8].

Також питання інвестицій в українську економіку було основним на форумі Kyiv Investment Day у 2024 році, де активну участь взяли перша віце-прем'єр-міністр – міністр економіки України Юлія Свириденко, головний редактор видання Forbes Ukraine Борис Давиденко, засновниця та головна виконавча директорка Horizon Capital Олена Кошарна, голова представництва Міжнародної фінансової організації в Україні Олена Волошина,

заступниця адміністратора USAID Ізобель Коулман та заступниця директора Місії USAID в Україні Теодора Делл [9].

Метою дослідження є оцінювання ключових факторів, що впливають на інвестиційний клімат в Україні в умовах війни; ідентифікація галузей економіки, які залишаються привабливими для інвесторів навіть в умовах повномасштабного збройного конфлікту (ІТ, сільське господарство, енергетика, інфраструктура, військово-промисловий комплекс); використання досвіду інших країн, які стикались зі схожими проблемами; описування конкретних заходів, які Україна може застосувати для зниження ризиків для інвесторів.

Постановка завдання. Досліджено, як російське повномасштабне вторгнення в Україну вплинуло на інвестиційний клімат у країні та які варіанти залишаються привабливими для іноземних інвесторів. Завданням є визначення основних проблем, з якими стикаються інвестори, оцінювання актуального стану економіки, а також виявлення перспективних секторів для інвестицій. Крім цього, запропоновано заходи, які б могли покращити інвестиційний клімат у державі навіть в умовах триваючого збройного конфлікту.

Виклад основного матеріалу. Після початку повномасштабного російського вторгнення в Україну у 2022 році економіка зазнала серйозних втрат. Бойові дії, окупація частини територій, ворожі атаки на цивільну інфраструктуру, міграційні процеси та проблеми з різними секторами економіки значно знизили рівень економічної стабільності, що створило нові виклики для залучення іноземного капіталу. Згідно з даними Світового банку, показники ВВП України у 2022 році скоротились на, приблизно, 35% [1] (навесні 2022 року прогнозувалося скорочення на понад 45%), що негативно вплинуло на прямі іноземні інвестиції. За даними Київської школи економіки, загальні втрати економіки через російське вторгнення, станом на 24 березня 2022 року, сягають до 600 ільярдів доларів і щороку ця сума зростає [2]. Станом на 1 вересня 2023 року сума прямих збитків, завдана інфраструктурі України, сягнула 151 мільярда доларів [3].

Ключовими факторами, які відлякують інвесторів, є нестабільність, руйнування логістичних ланцюгів та ризики, пов'язані з безпекою. При цьому, країні вдається зберігати значний потенціал для розвитку через міжнародну допомогу та готовність упроваджувати структурні реформи. Зокрема, це стосується реформ зі зміцнення правових інститутів та дотримання верховенства права, продовження заходів боротьби з корупцією та гарантування незалежності відповідних органів, дерегуляції та впровадження європейських норм. Все це сприяє відновленню довіри інвесторів. Також Україна отримує фінансову підтримку від міжнародних донорів та фінансових інституцій, що допомагає стабілізувати макроекономічну ситуацію в державі. Наприклад, під час свого візиту до Києва 20 вересня 2024 року, голова Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн анонсувала пропозицію надання Україні макрофінансової допомоги обсягом у 35 млрд євро на 2024–2025 роки. Оскільки погашення позики заплановане з майбутніх прибутків від заморожених російських активів, а внутрішні ресурси держави не будуть спрямовані на погашення, для України з'явиться можливість стабілізувати та покращити макроекономічну ситуацію, зокрема й спростити вирішення питання ймовірного дефіциту державного бюджету у 2025 році.

Незважаючи на складну ситуацію, деякі сектори економіки залишаються привабливими для іноземних інвесторів. Підтвердженням є те, що за 2023 рік, згідно з даними Національного банку України, інвестори вклали в економіку 4.25 млрд дол. США, що є значним успіхом для країни, яка перебуває в стані війни [9]. Серед секторів, які викликають інвестиційний інтерес є, зокрема, сільське господарство, ІТ, інфраструктурні проєкти та військово-промисловий комплекс. ІТ-сектор з початку

повномасштабного російського вторгнення показав стійкість та зберіг свою конкурентоспроможність попри війну та російські удари по об'єктах енергетики, які спричинили віялові відключення електроенергії, тим самим ускладнивши роботу ІТ-фахівців [4]. Особливий інтерес викликає й військово-промисловий комплекс, який з початку повномасштабної російської агресії зміг відновитися, вийти на високий рівень та зацікавити іноземних інвесторів.

Тим часом, представники Європейського Союзу та інші західні партнери акцентують увагу, що проекти відновлення інфраструктури та розвиток «зеленої енергетики» є ключовими рушіями майбутнього економічного зростання України [5]. Банки, міжнародні фінансові установи та донори активно підтримують інвестиційні проекти в цих секторах, що дозволяє їм стабільно розвиватися та реалізовуватися навіть у кризових умовах [6].

Досвід інших країн, які стикалися з військовими конфліктами, показує, що впровадження реформ може стимулювати прихід іноземних інвестицій навіть за умов кризи. Дослідження свідчать, що в країнах, де тривала війна, як, наприклад, в Іраку (2003–2011 рр.) або Афганістані (2001–2021 рр.), інвестиційний клімат покращився після впровадження прозорих державних політик, створення механізмів захисту інвестицій та ведення активної міжнародної співпраці. Наприклад, в Іраку, після завершення активних військових дій, було розпочато роботу над диверсифікацією національної економіки, мінімізацією військово-політичних ризиків для інвесторів, активною взаємодією міжнародних донорів та національних органів влади, інтеграцією механізмів бюджетного фінансування з донорськими програмами, посиленням інституційної спроможності та викоріненню корупції в державних органах [7].

Упровадження правових механізмів для захисту інвесторів і створення публічних та приватних партнерств можуть стати необхідними кроками для України в залученні капіталу. Важливими частинами для досягнення успіху є підтримання союзників та міжнародних організацій, які були б готові страхувати ризики інвесторів.

Вищезазначена інформація вказує на те, що іноземні інвестори та представники країн-партнерів готові розглядати ризики та інвестувати в Україну, якщо уряд зможе надати достатні гарантії безпеки та правовий захист.

Відтак, ми дійшли висновку, що для того, аби стимулювати іноземні інвестиції, українському уряду необхідно *впроваджувати додаткові гарантії безпеки* для інвесторів, такі, як страхування ризиків за допомогою міжнародних фінансових інституцій та партнерів, проведення євроінтеграційних реформ та продовження активної боротьби з корупцією. Численні дослідження підкреслюють *важливість підвищення прозорості бізнес-процесів та впровадження правових механізмів* для захисту інвесторів, зокрема як ключових елементів для відновлення довіри до українського ринку.

Українському уряду необхідно *посилити роботу із західними партнерами та міжнародними фінансовими інституціями*, які б могли надати гарантії страхування ризиків для іноземних та вітчизняних інвесторів. Цього можна досягти шляхом *створення механізмів страхування* для захисту капіталу в зонах конфлікту [9].

Зокрема, корисним може стати досвід Ізраїлю. Ізраїльський уряд, свого часу, заявив, що збройні конфлікти не повинні стояти на шляху економічного розвитку. З 1947 року в країні існує Програма страхування ризиків тероризму (Terrorism risk insurance programme), яка має підтримку уряду та призначена для надання страхового покриття збитків, які зазнали підприємства та домогосподарства внаслідок тероризму. В рамках програми, страхові компанії та уряд розподіляють між собою ризики та суму збитків від терактів. Страхові компанії пропонують послуги страхування, а уряд виступає перестраховальником.

Страхування інвестицій від воєнних ризиків також доступне у Великій Британії, Японії, Німеччині, Франції, Канаді, Австралії та інших [8].

Крім того, необхідно *провести податкову реформу* для оптимізації податкового навантаження та підвищення ефективності роботи податкових органів для зниження корупційних ризиків та покращення бізнес-клімату в державі. Проведення податкової реформи, яка спрощуватиме систему оподаткування, зменшить адміністративний тиск на бізнес, сприятиме зменшенню корупції та підвищуватиме рівень довіри інвесторів до держави. Крім того, зміни в податковій системі матимуть позитивний вплив на стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу. Слід зазначити й те, що створення сприятливого середовища дозволить знизити витрати на проведення досліджень та розробок, що, у свою чергу, стимулюватиме надходженню іноземного капіталу та інновацій в український сектор технологій та стартапів. Вже сьогодні ми можемо спостерігати це на прикладі кластера для розвитку військових технологій «Brave1», якому вдається реалізовувати потенціал України у сфері сучасних технологій, надаючи гранти розробникам військового обладнання та озброєння. Також варто пам'ятати, що впровадження ефективних податкових змін може залучити та зміцнити довіру інвесторів до підтримання української економіки у час війни та післявоєнної відбудови держави. Відповідні зміни вже тривалий час обговорюються в політичних колах та бізнес-середовищі. Зокрема, у січні 2023 року Європейська Бізнес Асоціація виступила з підтриманням упровадження податкових змін, які сприятимуть детінізації економіки, зменшенню корупційних ризиків та покращенні інвестиційної привабливості держави.

Інші заходи включають *створення електронних платформ та сервісів* для реєстрації компаній, а також *спрощення митних процедур*, що допоможе знизити витрати на імпорт та експорт, стимулювати міжнародну торгівлю, підтримувати малий та середній бізнес, імплементувати міжнародні стандарти, які є необхідними для членства в Європейському Союзі, а також знизити корупційні ризики, через які державний бюджет недоотримує мільярди гривень.

Важливо продовжувати активно працювати над *цифровізацією державних послуг*, що залучатиме та підвищуватиме довіру іноземних та українських інвесторів, зменшуючи бюрократію, ризики корупції та витрати часу. Це також стимулюватиме розвиток секторів економіки, які пов'язані з інформаційними технологіями, аналітикою та безпекою даних, що робитиме Україну привабливішою та безпечнішою для інвесторів. Це, в свою чергу, дозволить залучити іноземні інвестиції у розвиток сучасної інфраструктури, зокрема швидкісного та доступного інтернет-покриття, створення дата-центрів, розвиток хмарних сервісів та інших секторів, які сприяють модернізації та економічній стабільності держави. Всі ці можливості дозволяють ефективніше залучати іноземних інвесторів до відновлення інфраструктури, надання державних послуг та роботи бізнесу, яке починається вже зараз та особливо активізується в час післявоєнного відновлення держави [9].

Висновки. Україна, попри численні серйозні виклики, спричинені повномасштабним російським вторгненням, залишається перспективною для іноземних інвесторів завдяки своїм ресурсам, стійкості ключових секторів та підтриманні міжнародної спільноти. Основними факторами, що впливають на залучення інвестицій, є безпекові ризики, макроекономічна нестабільність, пов'язана з війною, а також руйнування інфраструктури. При цьому ІТ-сектор, сільське господарство, «зелена енергетика», можливості для відновлення цивільної інфраструктури та розвиток військово-промислового комплексу дають підстави казати про потенціал для залучення значних інвестицій. Згідно з численними звітами та дослідженням інвестори проявляють інтерес до українського ринку, адже країна продовжує здійснювати реформи та демонструє готовність до поступового відновлення економіки. Важливою умовою для цього є створення додаткових інструментів

захисту інвесторів та вдосконалення правової системи. Таким чином, перспективи залучення іноземних інвестицій в Україну будуть залежати від здатності уряду створити сприятливі умови для інвесторів, мінімізувати ризики та використовувати міжнародну підтримку для відновлення країни та модернізації економіки.

Conclusions. Ukraine, despite the many serious challenges caused by the full-scale Russian invasion, remains promising for foreign investors, thanks to its resources, the stability of key sectors and the support of the international community. Security risks, war-related macroeconomic instability and infrastructure destruction are the main factors influencing investment attraction. At the same time, the IT sector, agriculture, green energy, the potential for the restoration of civil infrastructure and the development of the military-industrial complex give reason to talk about the potential for attracting significant investments. According to numerous reports and studies, investors are showing interest in the Ukrainian market, because the country continues to implement reforms and demonstrates readiness for a gradual recovery of the economy. An important condition for this is the creation of additional investor protection tools and the improvement of the legal system. Thus, the prospects for attracting foreign investment in post-war Ukraine will depend on the government's ability to create favorable conditions for investors, minimize risks and use international support to restore the country and modernize the economy.

Список використаних джерел

1. Світовий банк. Соціальний захист для відновлення. Економічний огляд Європи та Центральної Азії. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/38098/FullReport.pdf> (дата звернення: 25.09.2024).
2. Київська школа економіки. Прямі збитки, нанесені інфраструктурі України в ході війни, складають майже \$ 63 млрд. Загальні втрати економіки \$ 543–600 млрд. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-naneseni-infrastrukturi-ukrayini-v-hodi-viyni-skladayut-mayzhe-63-mlrd/> (дата звернення: 25.09.2024).
3. Київська школа економіки. Загальна сума прямих збитків, завдана інфраструктурі України через війну, сягає \$ 151.2 млрд – оцінка станом на 1 вересня 2023 року. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-syagaye-151-2-mlrd-otsinka-stanom-na-1-veresnya-2023-roku/> (дата звернення: 25.09.2024).
4. Національний інститут стратегічних досліджень. Ринок праці IT-сектора в умовах війни: реалії та перспективи. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/rynok-pratsi-it-sektoru-v-umovakh-viynu-realiyi-ta-perpektyvu> (дата звернення: 25.09.2024).
5. Європейська правда. Як зелена енергетика може стати драйвером відновлення України. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2022/10/26/7149430/> (дата звернення: 25.09.2024).
6. Світовий банк. Світовий банк допомагає Україні зберегти економічну стабільність. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/03/26/world-bank-supports-ukraine-to-maintain-economic-stability> (дата звернення: 25.09.2024).
7. Економічна правда. Післявоєнна відбудова: чим може бути корисний Україні кейс Іраку. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/2/687733/> (дата звернення: 25.09.2024).
8. Економічна правда. Як забезпечити інвестиції під час війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/23/697382/> (дата звернення: 26.09.2024).
9. Укрінформ. Як переконати інвесторів навіть зараз вкладатися в Україну. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3861262-ak-perekonati-investoriv-navit-zaraz-vkladatisa-v-ukrainu.html> (дата звернення: 26.09.2024).
10. Deloitte. Робоча інвестиційна модель: на яких умовах бізнес готовий вкладати в агросектор. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/deloitte-press/2023/06-05.html> (дата звернення: 03.10.2024).
11. Atlantic Council. Інвестиції в енергетичне майбутнє України. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/energysource/the-case-for-investing-in-ukraines-energy-future/> (дата звернення: 03.10.2024).
12. Європейська Бізнес Асоціація. Податкова реформа вкрай затребувана, але для бізнесу важливі деталі. URL: <https://eba.com.ua/podatкова-reforma-vkraj-zatrebuвана-ale-dlya-biznesu-vazhlyvi-detali/> (дата звернення: 06.10.2024).

References

1. World Bank Group. (2022) Sotsialnyy zakhyst dlya vidnovlennya. Ekonomichnyy ohlyad Yevropy ta Tsentralnoyi Aziyi [Social protection for recovery. Economic Review of Europe and Central Asia]. Available at: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/38098/FullReport.pdf> (accessed: 25 September 2024).

2. Kyiv School of Economics. (2022) Priami zbytky, naneseni infrastrukturi Ukrainy v khodi viin, skladaiut maizhe \$63 mlrd. Zahalni vtraty ekonomiky \$ 543–600 mlrd [Direct damage caused to the infrastructure of Ukraine during the wars is almost \$ 63 billion. Total losses of the economy \$ 543–600 billion]. Available at: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-naneseni-infrastrukturi-ukrayini-v-hodi-viyni-skladaiut-mayzhe-63-mlrd/> (accessed: 25 September 2024).
3. Kyiv School of Economics. (2023) Zahalna suma priamykh zbytkiv, zavdana infrastrukturi Ukrainy cherez viinu, siahaie \$ 151.2 mlrd – otsinka stanom na 1 veresnia 2023 roku [The total amount of direct damage caused to the infrastructure of Ukraine due to the war reaches \$ 151.2 billion – estimate as of September 1, 2023]. Available at: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-priamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-syagaye-151-2-mlrd-otsinka-stanom-na-1-veresnya-2023-roku/> (accessed: 25 September 2024).
4. National Institute for Strategic Studies. (2023) Rynok pratsi IT-sektoru v umovakh viiny: realii ta perspektyvy [The labor market of the IT sector in the conditions of war: realities and prospects]. Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/rynok-pratsi-it-sektoru-v-umovakh-viyny-realiyi-ta-perpektyvy> (accessed: 25 September 2024).
5. European Pravda. (2022) Yak zelena enerhetyka mozhe staty draiverom vidnovlennia Ukrainy [How green energy can become a driver of Ukraine's recovery]. Available at: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2022/10/26/7149430/> (accessed: 25 September 2024).
6. World Bank Group. (2024) Svitovyi bank dopomahaie Ukraini zberehty ekonomichnu stabilnist [The World Bank helps Ukraine maintain economic stability]. Available at: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/03/26/world-bank-supports-ukraine-to-maintain-economic-stability> (accessed: 25 September 2024).
7. Economic Pravda (2022) Pisliavoienna vidbudova: chym mozhe buty korysnyi Ukraini keis Iraku [Post-war reconstruction: how the case of Iraq can be useful for Ukraine]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/2/687733/> (accessed: 25 September 2024).
8. Economic Pravda (2023) Yak ubezpechyty investytsii pid chas viiny [How to secure investments during wartime]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/23/697382/> (accessed: 26 September 2024).
9. Ukrinform (2024) Yak perekonaty investoriv navit zaraz vkladatysia v Ukrainu [How to convince investors to invest in Ukraine even now]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3861262-ak-perekonati-investoriv-navit-zaraz-vkladatysia-v-ukrainu.html> (accessed: 26 September 2024).
10. Deloitte (2023) Robocha investytsiina model: na yakikh umovakh biznes hotovyi vkladaty v ahroktor [Working investment model: under what conditions is a business ready to invest in the agricultural sector]. Available at: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/deloitte-press/2023/06-05.html> (accessed: 03 October 2024).
11. Atlantic Council (2023) The case for investing in Ukraine's energy future. Available at: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/energysource/the-case-for-investing-in-ukraines-energy-future/> (accessed: 03 October 2024).
12. European Business Association (2023) Podatkova reforma vkrai zatrebuvana, ale dlia biznesu vazhlyvi detail [Tax reform is highly sought after, but details matter for business]. Available at: <https://eba.com.ua/podatkova-reforma-vkraj-zatrebuvana-ale-dlya-biznesu-vazhlyvi-detali/> (accessed: 06 October 2024).